

Quan un escriptor se'ns fa tan interessant, en llegir per primera vegada una de les seves obres, que volem conèixer-les totes, és senyal que ha reeixit en la seva tasca. Mes, no, sempre un escriptor desperta el nostre interès per la forma en que sap reservar ~~xxxx~~ fins al darrer capítol la incògnita de la trama. A vegades el que més ens copsa és la qualitat humana dels personatges. John Steinbeck és de la mena d'escriptor que podríem catalogar dintre d'aquesta característica. Són els seus personatges el que ens interessa, més que la part argumental. Les reaccions humanes, més que els fets.

John Steinbeck ha agafat, com a model, els tipus dels estaments més inferiors. Els "underdog" com els anomenen als EE.UU. La seva carrera com escriptor és estranya i són diversos els oficis que li serviren d'escola. Va treballar en un "rancho", fou ajudant de fuster, aprenent de pintor, químic i, finalment, reporter d'un diari. En la lluita que sostingué per a guanyar-se la vida se li desenrotllà un profund sentiment de compassió pels qui foren companys de treball i amb els quals convisqué, i aquest sentiment traspuja en tota la seva obra, ja sigui ^{quan el defensor} ~~defensant-los~~ o simplement ^{gran desamor} ~~describint~~ llur tarannà. D'actitud ^{(U) i sens dubte} ~~amb~~ que tracta els problemes socials, és valenta i completament lliure de prejudicis. En l'obra on més es fa palesa aquesta circumstància creiem que és, sens dubte, "The grapes of wrath" (Els raïms de la ira).

Abans d'entrar en estudi del contingut humà d'aquesta novel·la, direm que està escrita en un estil sumament clar, gosariem dir bíblic, i que d'una manera precisa, amb el qual demostra el seu esperit observador, ens situa en l'ambient adequat o bé ens mostra els trets físics i morals dels personatges.

En aquesta obra ens presenta una de les moltes famílies d'Oklahoma que van haver d'emigrar cap a l'Oest, expelides de la seva terra per la mecanització de la ferramenta agrícola. Un cop coneixem a cada un dels membres d'aquesta família, ja poc ens interessa el que els passa; la nostra atenció es centra en llurs reaccions, en llurs sentiments, en llur forma d'encarar-se amb els fets. Sense adonar-nos-en ens veiem vinculats a ells i ens preocupem dels seus problemes com si fossin els nostres. El dramatisme de l'enterrament de l'avi ens colpeix directament. Dintre del mateix corrent real i dramàtic trobem la mort de l'àvia i el naixement d'una criatura morta. I tots aquests esdeveniments els acollim amb la mateixa naturalitat que els personatges de la novel·la. Se'ns encomana el fatalisme que ha anat fent niu en llurs cors degut a les circumstàncies i a les injustícies dels homes que ocupen estaments superiors als seus.

La preocupació principal d'Steinbeck és la de demostrar, i això no sols en aquesta obra, sinó gairebé en totes, que per difícil que sigui la situació dels "underdog" si alguna ajuda els ha de venir, sempre serà dels que

estan en la mateixa categoria social, malgrat ho necessitin tant o més que ells mateixos, i mai dels que estan per damunt d'ells. És en "The Grapes of Wrath" on aconsegueix plenament fer-nos sentir quin grau d'humanitat conté un acte d'aquesta mena. Quan més desesperada és la situació de la família, quan ja no sols els homes, sinó també els elements, es posen en contra d'ells, troben en un graner, on es refugien de la pluja, un home depauperat a l'extrem de no poder-se moure. Res no els resta dels seus aliments per a poder-lo ajudar, però... La mare mira la seva filla, la qual fa poques hores ha tingut una criatura morta. Sí, és l'únic que pot fer-se per a salvar la vida d'aquell home, i, en l'acte de pietat més extraordinari, la filla es treu el pit i, aguantant-li el cap ~~de l'home~~, li dona la llet que havia d'haver alimentat el seu fill, mentre un somriure misteriós se li dibuixa als llavis. Aquest és el final de la novel·la.

Potser per a desprendre's del pessimisme que se li ha engrapat en veure el fatídic destí dels homes, va escriure "Cannery Row" i "Sweet Thursday" (aquesta darrera és una seqüència a Cannery Row). "Cannery Row" és un Eden creat per la seva imaginació, on els homes s'estimen i són amics, on es pot viure sense treballar, on les prostitutes poden esdevenir virtuoses esposes. Com diu George D. Painter: "en lloc de veure vi dels raïms de la ira, ells veuen whisky destilat del blat de la reconciliació". No obstant, malgrat aquest benestar, Doc, que en certa manera representa una part de John Steinbeck, (el qual també es va dedicar a la biologia marina com el personatge de la seva novel·la) no és del tot feliç i, sobretot, es troba sol. Els seus amics, que el respecten i el veneren, en saber quin és el seu mal, creuen que l'única solució és la de casar-lo amb la noia que arribà darrera al bordell "Bear Flag". "Cannery Row" és un ~~un~~ paradís utòpic com el "Shangri La" de "Horitzons Perduts" de Hilton, i aquest paradís, junt amb la felicitat que gaudeixen Doc i els seus amics, sols podem trobar-los en els fons dels nostres cors.

"The Pearl" (La perla). Aquesta magnífica narració curta està tan ben matitzada, i desperta una emoció tan profunda, que podriem qualificar-la com una de les millors obres de John Steinbeck.

El que ens ha semblat més remarcable d'aquesta noveleta és la forma en que ha sabut concebre la mentalitat primitiva dels indis mexicans. Enlloc de posar paraules en el pensament del personatge, hi posa música. La cançó de la família, la del mal, la del mar... És innegable l'encant poètic que aconsegueix i a la vegada la màgia que crea a l'entorn de totes les coses.

D'una manera simbòlica ens vol fer veure, i això potser és el millor de l'obra, que la riquesa material en mans de gent de categoria social inferior, els destruirà la felicitat que sense adonar-se gaudeixen. La perla,

que en principi sembla ha de salvar-li la vida al fill, el qual hauria pogut guarir igualment amb els remeis naturals que li aplica la seva mare, sense necessitat del metge, es converteix en missatgera del mal, des del moment en que es desperta l'enveja i la cobejança en el cor mesquí dels homes més intel·ligents que ells mateixos, i, com a conseqüència, perden la casa, ell es veu obligat a matar, i finalment els maten el fill. La perla torna a la sina del mar, d'on no havia ~~ni~~ d'haver sortit mai.

La producció literària de John Steinbeck és molt vasta i potser ens farien pesats si intentéssim analitzar-ne totes i cadascuna de les seves obres. Hem escollit les que ens ha semblat podien il·lustrar més perfectament els nostres conceptes sobre aquest autor, sense que això vulgui dir que hàgim intentat presentar-les com a les millors.

Steinbeck en cada nova creació procura assajar un estil narratiu diferent. Una de les temptatives més reeixides ha estat "Burning Bright" la qual va ésser representada als escenaris nord-americans i produí l'efecte d'una bomba en l'àmbit teatral, primer pel delicat del tema, el qual, malgrat haver estat portat amb molt de tacte, és sumament perillós de ~~tractar~~ tocar, i segon per l'estructuració de l'obra. "Burning Bright" també està publicada com a obra teatral novelada, una nova modalitat que, segons Steinbeck, ajuda al productor a fer-se més càrrec dels caràcters i de l'ambientació.

Potser una vegada més caldrà remarcar l'interès que demostra aquest escriptor per la naturalesa humana, com ho constata a l'intent de provar un estil nou en cada obra, talment com si volgués comprobar si el públic reacciona d'acord amb el concepte que d'aquest s'ha format.

La producció literària de John Steinbeck és molt vasta i potser ens farien pesats si intentéssim analitzar totes i cadascuna de les seves obres. Hem escollit les que ens han semblat podien il·lustrar més perfectament els nostres conceptes sobre aquest autor, sense que això vulgui dir que hàgim intentat presentar-les com a les millors.

Jordi Arbore's
Març, 1955